

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

MODERN ECONOMICS

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ФАХОВЕ
ВИДАННЯ З ЕКОНОМІЧНИХ НАУК

#28 (2021)

Серпень 2021

DOI: [HTTPS://DOI.ORG/10.31521/MODECON](https://doi.org/10.31521/MODECON)

МИКОЛАЇВ | 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Modern Economics

Електронне наукове фахове видання з економічних наук

ISSN 2521-6392

DOI: <https://doi.org/10.31521/modecon>

Виходить 6 разів на рік

№ 28 (2021)

Серпень 2021

Миколаїв
2021

Засновник: Миколаївський національний аграрний університет.

Головний редактор: СІРЕНКО Н. М. – д-р екон. наук, професор.

Заступник головного редактора: ЧЕРВЕН І. І. – д-р екон. наук, професор.

Відповідальний секретар: ЛУНКІНА Т.І. – д-р екон. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

НОВІКОВ О. Є. – д-р екон. наук, професор; ПОТРИВАЄВА Н. В. – д-р екон. наук, професор; ВИШНЕВСЬКА О. М. – д-р екон. наук, професор; БАНЄВА І. О. – д-р екон. наук, професор; БАРАНОВА В. Г. – д-р екон. наук, професор; ГАВРИШ В. І. – д-р екон. наук, професор; ГАРКУША О. М. – д-р екон. наук, професор; ГОНЧАРЕНКО І. В. – д-р екон. наук, професор; ГУДЗИНСЬКИЙ О. Д. – д-р екон. наук, професор; ДУБІНІНА М. В. – д-р екон. наук, професор; ЄРМАКОВ О. Ю. – д-р екон. наук, професор; ІРТИЩЕВА І. О. – д-р екон. наук, професор; КІЩАК І. Т. – д-р екон. наук, професор; КОТИКОВА О. І. – д-р екон. наук, професор; КЛЮЧНИК А. В. – д-р екон. наук, професор; КСЬОНЖИК І. В. – д-р екон. наук, доцент; ЛУНКІНА Т. І. – д-р екон. наук, доцент; ПОГРІЩУК Б. В. – д-р екон. наук, професор; САХАЦЬКИЙ М. П. – д-р екон. наук, професор; УШКАРЕНКО Ю. В. – д-р екон. наук, професор; ШЕБАНІНА О. В. – д-р екон. наук, професор; ЯЦЕНКО В. М. – д-р екон. наук, професор; БАБЕНКО М. Д. – канд. екон. наук, доцент; БАРИШЕВСЬКА І. В. – канд. екон. наук, доцент; БУРКОВСЬКА А. В. – канд. екон. наук, доцент; КЛОЧАН В. П. – канд. екон. наук, доцент; КОЗАЧЕНКО Л. А. – канд. екон. наук, доцент; КУЗЬОМА В. В. – канд. екон. наук, доцент; МЕЛЬНИК О. І. – канд. екон. наук, доцент; СИРЦЕВА С. В. – канд. екон. наук, доцент; ЧЕБАН Ю. Ю. – канд. екон. наук, доцент; ШИШПАНОВА Н. О. – канд. екон. наук; АСТАФ'ЄВА В. О. – канд. екон. наук, доцент (Республіка Білорусь); БУРДІНА М. – канд. екон. наук, доцент (США); НОР С. М. – канд. екон. наук (Малайзія); МАМРАЄВА Д. Г. – канд. екон. наук, доцент (Республіка Казахстан); КАРУЗО Д. – канд. екон. наук (Італія); САНДАЛ Я.-У. – д-р екон. наук, професор (Норвегія).

Електронне наукове видання «Modern Economics» входить до списку електронних періодичних видань, що включені до **Категорії Б** переліку наукових **фахових** видань України (галузь: економічні науки), в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук (наказ Міністерства освіти і науки України від 07.11.2018 р. № 1218).

У 2017 році Міжнародний Центр періодичних видань (ISSN International Centre, Париж) включив Електронне наукове видання «Modern Economics» до міжнародного реєстру періодичних засобів масової інформації і надав йому числовий код міжнародної ідентифікації: **ISSN 2521-6392** (Online).

Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет вченою радою Миколаївського національного аграрного університету (протокол № 1 від 26 серпня 2021 р.).

Виходить 6 разів на рік.

Посилання на видання обов'язкові.

Точка зору редакційної колегії не завжди збігається з позицією авторів.

Адреса редакції: 54020, Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9,

Миколаївський національний аграрний університет

тел.: +380 (512) 58-03-25

<https://modecon.mnau.edu.ua>

DOI: <https://doi.org/10.31521/modecon>

e-mail: modecon@mnau.edu.ua

УДК 336.717

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V28(2021)-10

Мулик Т. О., кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри аналізу та статистики, Вінницький національний аграрний університет

ORCID: 0000-0003-1109-2265

e-mail: mulyk_t_o@ukr.net

Аналіз депозитних операцій банків: стан, проблеми та вдосконалення

Анотація. У статті досліджено сутність депозитів, що регулюється різними нормативно-правовими актами. Розглянуто класифікацію депозитів за різними ознаками. Зосереджено увагу на таких видах депозитів як: вклади (депозити) строкові та вклади (депозити) на вимогу, представлено їх недоліки та переваги. Проведено аналіз депозитних операцій в Україні. Зокрема, оцінено протягом 2010-2020 років: динаміку депозитів резидентів, динаміку депозитів нерезидентів, депозити резидентів у розрізі строків погашення, депозити резидентів у розрізі видів валют, депозити корпоративного сектору та фізичних осіб, розподіл депозитів фізичних осіб за групами банків та вартість строкових депозитів за даними статистичної звітності банків України. Вказано, що у розвитку депозитів за останні десять років простежуються як кількісні, так і якісні тенденції, які показують окремі сторони депозитної політики банків. Нині спостерігається ситуація, коли сума депозитів зростає за секторами економіки, у розрізі видів валют і строків погашення, а вартість за їх користування зменшується. Визначено основні проблеми ринку депозитних операцій України, а також напрями поліпшення ефективності депозитної політики банків.

Ключові слова: депозит; депозитні операції; строкові депозити; депозити на вимогу; вартість депозитів, банки.

Mulyk Tetiana, Candidate of Economic Sciences, PhD, Associate Professor, Head of the Analysis and Statistics Department, Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia, Ukraine

Analysis of Bank Deposit Operations: Condition, Problems and Improvements

Abstract. Introduction. The determining share of bank resources is formed in the process of implementation of deposit operations, the productivity of which depends on the stability, sufficiency and liquidity of banks. They need to systematically maintain proper customer service, use the latest deposit products and investment requirements to expand their customer base. That is why the assessment of the bank's deposit operations, identifying their problems and areas for improvement is very important.

Purpose. The purpose of the article is to study the state of deposit operations of domestic banks, identify their problems and improve.

Results. The article examines the essence of deposits, which is regulated by various regulations. The classification of deposits on various grounds is considered. The focus is on such types of deposits as: time deposits and demand deposits, their disadvantages and advantages are presented. The analysis of deposit operations in Ukraine is carried out. In particular, the following was assessed during 2010-2020: dynamics of residents' deposits, dynamics of non-residents' deposits, residents' deposits by maturity, residents' deposits by types of currencies, corporate and retail deposits, distribution of retail deposits by groups of banks and value of time deposits by data of statistical reporting of banks of Ukraine. It is indicated that in the development of deposits over the past ten years there are both quantitative and qualitative trends that reflect certain aspects of banks' deposit policy. Currently, there is a situation when the amount of deposits increases by sectors of the economy, in terms of types of currencies and maturities and the cost of their use decreases. The main problems of the deposit operations market of Ukraine as well as the directions of improving the efficiency of banks' deposit policy are identified.

Conclusions. The study shows that currently there is a situation where the amount of deposits increases by sectors of the economy, in terms of types of currencies and maturities, and the cost of their use decreases. Summarizing the practice of banks and the views of scientists, identified the main problems of the deposit market of Ukraine. The directions of improvement of banks' deposit policy are also covered, namely, introduction and expansion of innovative banking services, restoration of depositors' confidence in banks, modernization of deposit policy on the basis of modern inquiries, increase of interest in placing funds on deposit accounts.

Keywords: deposit; deposit operations; time deposits; demand deposits; value of deposits; banks.

JEL Classification: G 10; G 18; G 20; G 21.

¹Стаття надійшла до редакції: 10.08.2021

Received: 10 August 2021

Постановка проблеми. Одним із вагомих завдань кожної країни є ефективне функціонування та розвиток банківського сектору, який виступає важливим складником фінансового ринку. Для стабільного функціонування та динамічного розвитку економіки країни, необхідна його дієвість та довершеність.

Основною функцією банків є виважений розподіл фінансових ресурсів через нагромадження тимчасово вільних коштів та спрямування їх у різні галузі економіки з ціллю найефективнішого використання. Визначальна частка банківських ресурсів формується у процесі реалізації депозитних операцій, від продуктивності організації яких залежить стійкість, достатність та ліквідність функціонування банків. Їм безперервно слід підтримувати гідний сервіс клієнтів, використовувати новітні депозитні продукти та вимоги вкладання коштів, щоб притримувати та розширяти клієнтську базу. Саме тому оцінка депозитних операцій банку, визначення їх проблем і напрямів вдосконалення є досить важливим.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Дослідження депозитних операцій банку зосереджені в роботах таких науковців: О. Васюренка, М. Вознюка, А. Герасимовича, Я. Грудзевича, Р. Л. Кіндрацької, Р. Коцовської, Т. Кривов'яз, О. Лаврушина, М. Мельникової, В. Ричаківської, Л. Снігурської, Г. Табачук, Б. Усача, Г. Панової, А. Пустової, Н. Радченко та інших. Праці вчених здебільшого спрямовані на дослідження сутності депозитів, депозитних операцій, депозитної політики, аналітичну оцінку обсягу та структури депозитів, оцінку ефективності депозитної політики банків, впливу факторів на формування депозитної бази банків, облік депозитних операцій тощо. Поряд із цим, потребує ґрунтовного дослідження ринок депозитних операцій банків, його проблеми та напрями поліпшення з врахуванням сучасних змін на ринку.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження стану депозитних операцій вітчизняних банків, визначення їх проблем та вдосконалення.

Вклад основного матеріалу дослідження.

Визначення сутності депозиту регулюється різними нормативно-правовими актами. Так, згідно з Законом України «Про банки та банківську діяльність», вклад (депозит) – це кошти в готівковій або у безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами на їх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання

або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору [1].

Відповідно до Цивільного кодексу України (deposit) – угода, відповідно до якої одна сторона (банк), що прийняла від іншої сторони (вкладника) або для неї грошову суму (вклад), що надійшла, зобов'язується виплачувати вкладникові таку суму та проценти на неї або дохід в іншій формі на умовах та в порядку, встановлених договором [2].

Слово «депозит» походить від латинського терміну – «depositum, що означає «переданий на зберігання».

У банківській практиці розрізняють різні види депозитів (рис. 1).

Постановою Правління Національного банку України «Про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними й фізичними особами» [3] передбачено такі види вкладів (депозитів): вклади (депозити) на вимогу; вклади (депозити) строкові.

Вклади (депозити) на вимогу – це грошові кошти або банківські метали, що розміщені вкладниками в банках на умовах видачі вкладу (депозиту) на першу вимогу вкладника;

Вклади (депозити) строкові – це грошові кошти або банківські метали, розміщені вкладниками в банку на визначений договором строк [3].

Вклади (депозити) на вимогу включають: залишки на поточних рахунках клієнтів; кошти місцевих бюджетів та позабюджетних фондів; кошти на коррахунках інших банків (рахунках «лоро»); кошти в розрахунках (невикористані залишки за акредитивами, лімітованими чековими книжками, кошти замовників на спеціальних рахунках у разі розрахунків за капітальними вкладеннями в цілому за об'єкт); вклади населення до запитання [6].

Вклади (депозити) строкові – це грошові кошти або банківські метали, розміщені вкладниками в банку на визначений договором строк [3].

Вклади (депозити) на вимогу (депозити до запитання) включають: залишки на поточних рахунках клієнтів; кошти місцевих бюджетів та позабюджетних фондів; кошти на коррахунках інших банків (рахунках «лоро»); кошти в розрахунках (невикористані залишки за акредитивами, лімітованими чековими книжками, кошти замовників на спеціальних рахунках у разі розрахунків за капітальними вкладеннями в цілому за об'єкт); вклади населення до запитання [6].

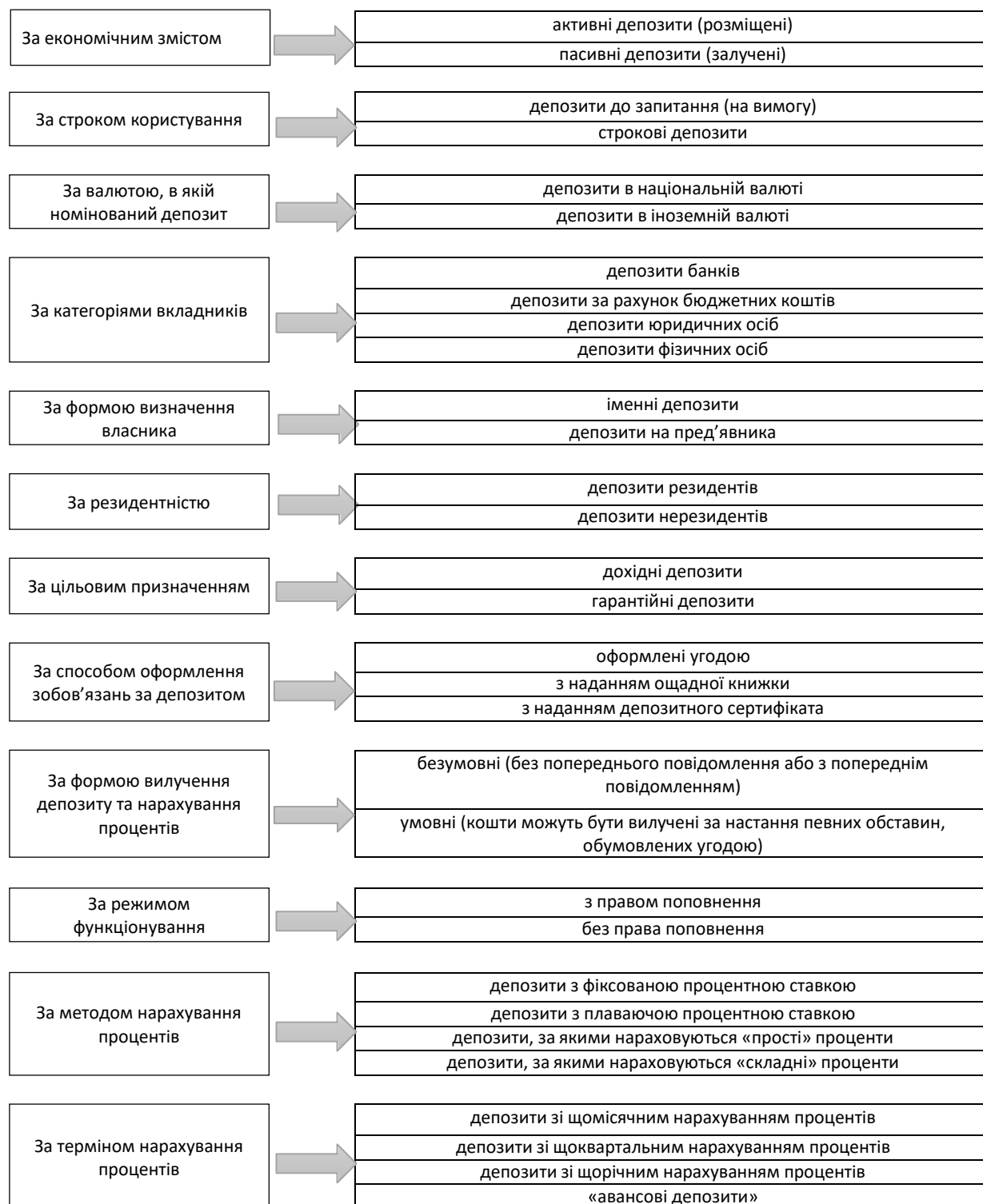

Рисунок 1 – Класифікація депозитів

Джерело: сформовано на основі матеріалів [4-6]

Звертаючи увагу на перевагах та недоліках цих депозитів, А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко зазначають, що витрати на обслуговування поточних рахунків, як правило, найменші. Це найдешевший вид ресурсів. Збільшення

його частки в ресурсній базі скорочує процентні витрати й знижує витратність ресурсів у цілому. Проте зміну залишків депозитів до запитання важко спрогнозувати, і цей вид ресурсів є найнестабільнішим елементом. Висока їх частка

значно знижує ліквідність банку. Як свідчить практика, оптимальний рівень депозитів до запитання в ресурсній базі має бути в межах 30 відсотків [5, 6].

Строкові депозити — це грошові кошти, які розміщуються в банку на строго обумовлений термін і можуть зніматися після закінчення цього терміну або після попереднього повідомлення банку за встановлений період. Строкові депозити поділяються на депозити від юридичних та фізичних осіб (вклади населення) [5].

Як зазначають науковці, банку вигідно залучати строкові депозити, бо вони стабільніші та дають змогу банкові розпоряджатися ними тривалий термін. Попри зростання процентних витрат, збільшення

частки строкових депозитів у загальній сумі зобов'язань є позитивним моментом, оскільки вони є найстабільнішою частиною ресурсів. Саме вони дають змогу кредитувати на більш тривалі терміни, але в результаті за ними вищий процент. У зв'язку з тим, що на сьогодні вільних оборотних коштів у підприємств майже немає, у структурі строкових депозитів значною є частка вкладів населення (депозити фізичних осіб). Витрати на залучення вкладів населення дещо нижчі, тому вони є вирішальним елементом стабільних ресурсів банку [5].

Проведемо аналіз депозитних операцій в Україні на основі нижче представлених показників.

Депозити резидентів, млн грн

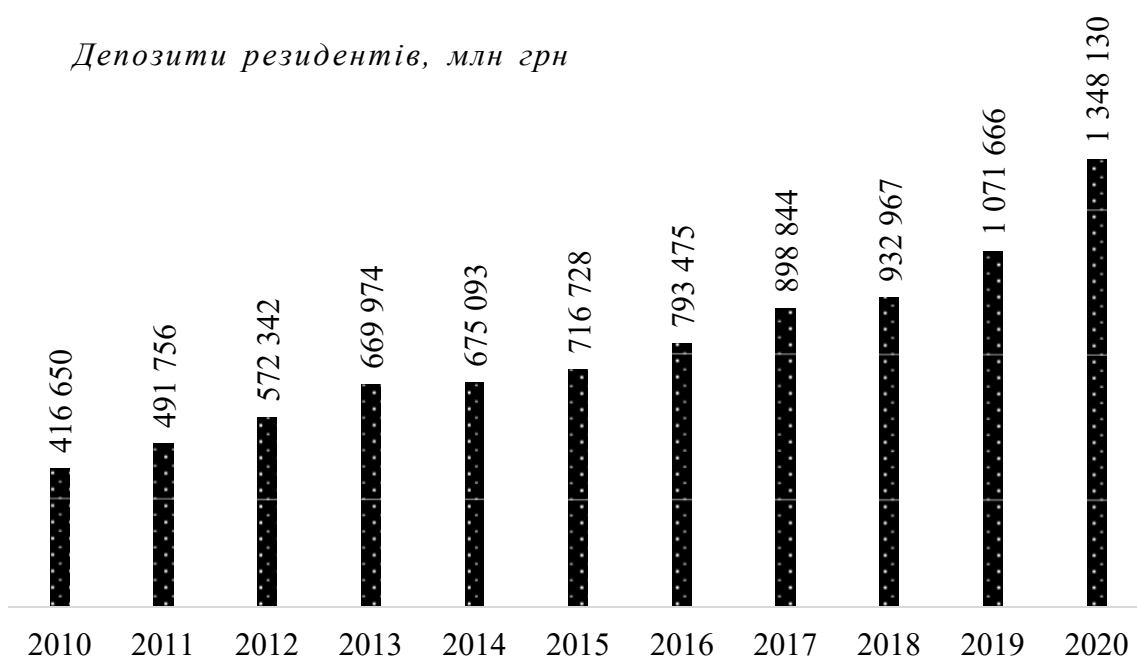

Рисунок 2 – Динаміка депозитів резидентів, млн грн (2010-2020 рр.)

Джерело: побудовано автором на основі матеріалів [7]

Дані рис. 2 свідчать про те, що динаміка депозитів резидентів має тенденцію до зростання. Інформація представлена по фінансових та нефінансових корпораціях, сектору загального державного управління, інших секторах економіки (домашні господарства, некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства).

У 2010 р. сума депозитів резидентів становила 416650 млн грн, а у 2020 р. – 1348130 млн грн. Тобто сума депозитів резидентів за представлений період зросла на 913480 млн грн або більше як 3,2 рази.

На рис. 3 представлені дані щодо динаміки суми депозитів нерезидентів за період 2010-2020 роки. Дані свідчать, що суми депозитів нерезидентів є значно нижчими й мають тенденцію до зменшення. Так, у 2020 р. їх сума зменшилась у порівнянні з 2010 р. на 3450 млн грн або на 0,9 рази. Найбільше значення суми депозитів нерезидентів за досліджуваній період характерне для 2016 р. і становить – 59706 млн грн.

Депозити нерезидентів, млн грн

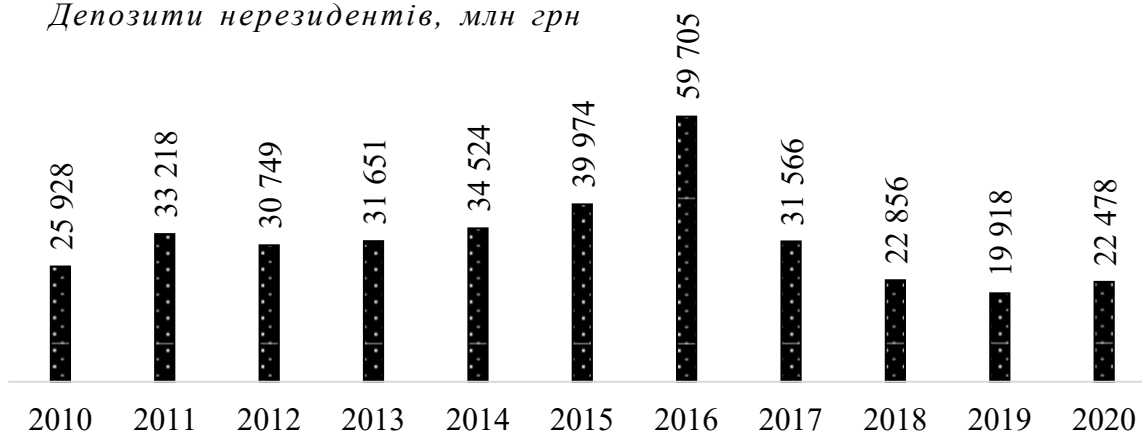

Рисунок 3 – Динаміка депозитів нерезидентів, млн грн

Джерело: побудовано автором на основі матеріалів [7]

Динаміку депозитів резидентів у розрізі строків погашення представимо в табл. 1. Її дані свідчать, що протягом 2010 та 2018 років переважають строкові депозити над депозитами на вимогу. У 2019-2020 рр. спостерігається обернена ситуація. У 2020 р. частка депозитів на вимогу становить 59,8 %, тоді як строкові депозити займають – 40,2 відсотка.

За період дослідження частка депозитів на вимогу зросла на 23 %, натомість частка строкових депозитів зменшилась. Так, частка депозитів до 1 року зменшилась на 3 %, частка депозитів від 1 року до 2

років зменшилась на 16 %, а частка депозитів понад 2 років зменшилась на 5 відсотків.

Отже, строкові депозити втрачають свою популярність, що пов'язано із низькою премією за строковість, отож частина коштів на поточних рахунках клієнтів зростає. Слід зазначити, що це впливає на зменшення вартості фондування банків. Валютні кошти банківські заклади залучають за незначними ставками, однак шанси їх розміщення невеликі.

Таблиця 1 Депозити резидентів у розрізі строків погашення

Період, роки	Всього: сума, млрд грн	у тому числі за строками							
		на вимогу		до 1 року		від 1 до 2 років		понад 2 років	
		Сума, млрд грн	Частка, %	Сума, млрд грн	Частка, %	Сума, млрд грн	Частка, %	Сума, млрд грн	Частка, %
2010	416 650	152 477	36,6	133 499	32,0	106 718	25,6	23 956	5,7
2011	491 756	174 959	35,6	153 983	31,3	132 907	27,0	29 907	6,1
2012	572 342	185 314	32,4	187 948	32,8	163 861	28,6	35 219	6,2
2013	669 974	205 565	30,7	188 831	28,2	249 362	37,2	26 216	3,9
2014	675 093	250 153	37,1	210 442	31,2	186 535	27,6	27 963	4,1
2015	716 728	305 383	42,6	271 454	37,9	120 055	16,8	19 836	2,8
2016	793 475	364 547	45,9	271 849	34,3	148 497	18,7	8 581	1,1
2017	898 844	419 126	46,6	293 337	32,6	151 485	16,9	34 896	3,9
2018	932 967	456 467	48,9	322 065	34,5	125 571	13,5	28 863	3,1
2019	1071 666	590 541	55,1	348 542	32,5	108 142	10,1	24 442	2,3
2020	1348 130	805 964	59,8	395 726	29,4	129 862	9,6	16 578	1,2
Відхилення, (+,-)	931480	653 487	23	262 227	-3	23 144	-16	-7 378	-5

Джерело: сформовано автором на основі матеріалів [7]

Динаміка депозитів резидентів у розрізі видів валют представлена на рис. 4. Представлена інформація свідчить про переважання депозитів у

національній валюті проти іноземної валюти протягом всього періоду дослідження. Особливо ця різниця помітна у 2020 р., коли депозити в

національній валюті більші проти депозитів в іноземній валюті на 332248 млн грн.

Аналіз депозитів, отриманих суб'єктами господарювання корпоративного сектору та фізичних осіб (табл. 2), свідчить про те, що більшу питому вагу

займають обсяги депозитів фізичних осіб. Їх частка у 2010 р. становила 65,7 %, а у 2020 р. – 50,7 відсотка. Вона зменшилася на 15 %, а от сума депозитів зростає на 403690 млн грн.

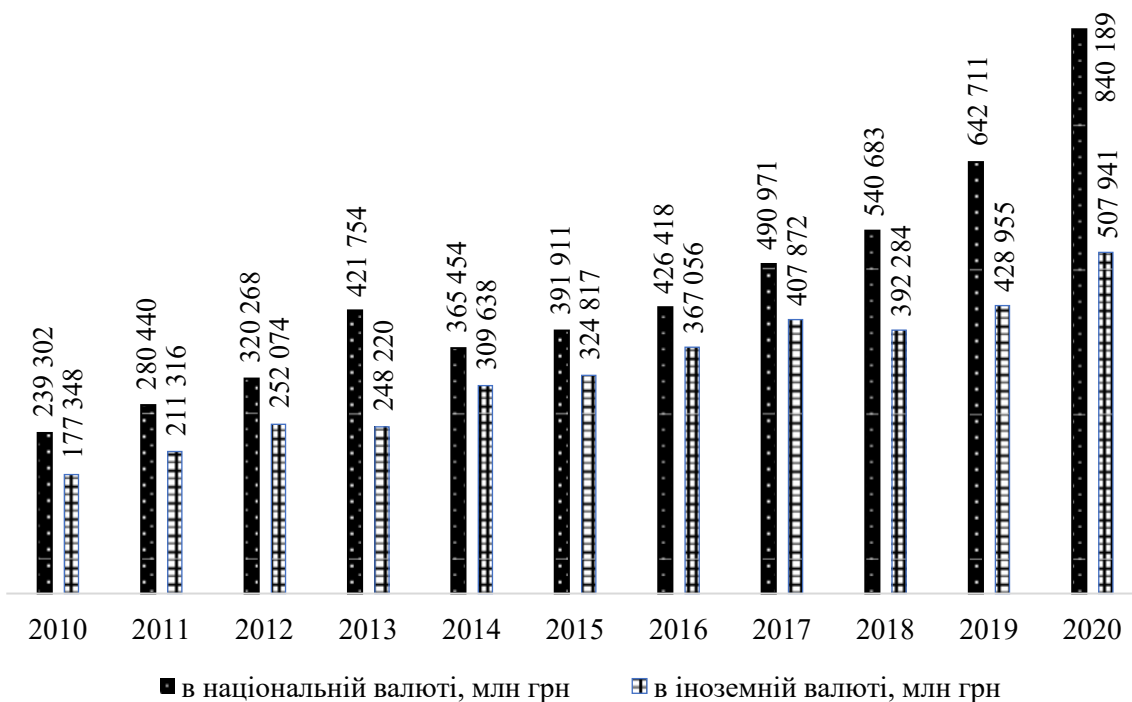

Рисунок 4 – Депозити резидентів у розрізі видів валют, млн грн

Джерело: побудовано автором на основі матеріалів [7]

Таблиця 2 Депозити корпоративного сектору та фізичних осіб, млн грн

Період, роки	Корпоративний сектор		Фізичні особи	
	Сума, млн грн	Частка, %	Сума, млн грн	Частка, %
2010	141 489	34,3	271 028	65,7
2011	181 239	37,1	306 623	62,9
2012	201 543	35,6	364 870	64,4
2013	231 087	34,6	435 937	65,4
2014	259 948	38,7	411 381	61,3
2015	312 484	44,0	398 242	56,0
2016	357 993	45,5	429 640	54,5
2017	403 690	46,1	472 240	53,9
2018	408 219	44,9	501 726	55,1
2019	508 440	48,4	542 302	51,6
2020	656 497	49,3	674 718	50,7
Відхилення, (+,-)	515 008	15,0	403 690	-15,0

Джерело: побудовано автором на основі матеріалів [7]

Стосовно суми депозитів, відкритих суб'єктами господарювання корпоративного сектору, то слід зазначити, що їх питома вага за представлений період, навпаки, зросла (+15%). Їх частка у 2010 р. становила 34,3%, а у 2020 р. – 49,3 відсотка. Обсяги депозитів за представлений період також мають тенденцію до зростання (+515008 млн грн).

При розподілі депозитів фізичних осіб за групами банків (рис. 5) встановлено, що найбільша їх питома

вага протягом 2017-2020 рр. припадає на ПриватБанк і коливається в межах 33,1% до 35,5%, за період дослідження вона зменшилась на 2,4 відсотка. Зросла частка депозитів фізичних осіб в державних банках (+0,1%), в приватних банках (+3,1%), натомість частка депозитів в іноземних банках зменшилась (0,9 відсотка).

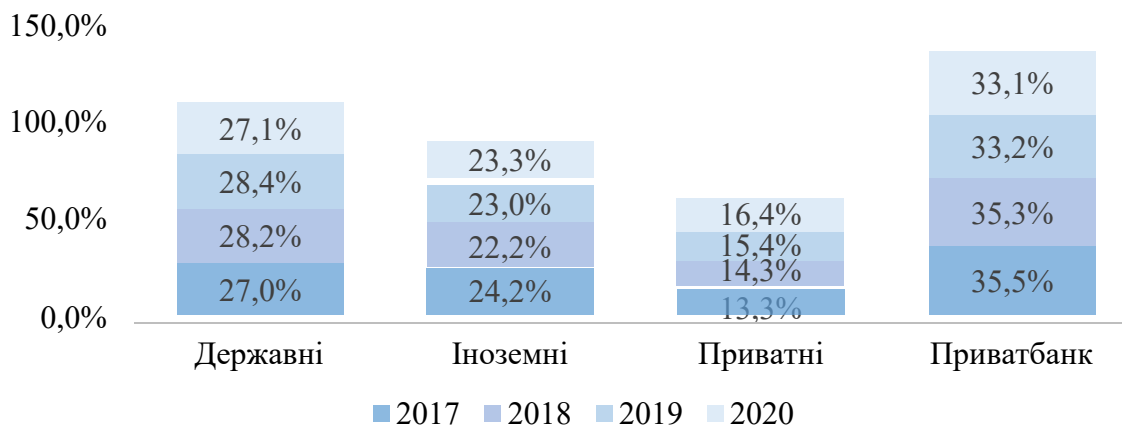

Рисунок 5 – Розподіл депозитів фізичних осіб за групами банків, % (2017-2020 рр.)

Джерело: побудовано автором на основі матеріалів [8]

Динаміка процентних ставок за різними типами вкладів упродовж 2010-2020 рр. представлена в табл. 3. Загалом, вартість депозитів – сукупний розмір винагороди (реальна плата за депозит), що визначений у депозитному договорі, з урахуванням як плати за користування залученими коштами у вигляді

процентної ставки, так і будь-яких інших видатків, установлених у вигляді фіксованої суми або у відсотках до суми договору (які сплачує банк у зв'язку з залученням, використанням та поверненням депозиту).

Таблиця 3 Вартість строкових депозитів за даними статистичної звітності банків України, %

Періоди, роки	Усього, в тому числі					
	національна валюта			іноземна валюта		
	усього	коротко-строкові	довго-строкові	усього	коротко-строкові	довго-строкові
2010	8,2	6,4	18,2	6,6	6,0	8,9
2011	11,1	9,4	21,4	5,3	4,6	8,0
2012	15,3	15,0	20,2	8,0	7,9	8,3
2013	13,4	12,5	20,1	5,6	4,8	8,3
2014	8,2	7,1	20,1	6,0	5,5	9,6
2015	8,0	7,7	19,9	8,4	8,4	9,0
2016	10,5	10,2	18,0	6,7	5,9	8,5
2017	9,9	9,8	14,6	3,0	2,8	4,6
2018	13,5	13,5	14,5	2,8	2,7	4,8
2019	9,8	9,7	15,4	2,2	2,0	3,9
2020	4,3	4,2	10,5	1,4	1,3	2,8
Відхилення, (+,-)	-3,8	-2,2	-7,7	-5,2	-4,7	-6,1

Джерело: побудовано автором на основі матеріалів [7]

Як можна бачити з наведених даних (табл. 3), вартість депозитів за цей період суттєво зменшилася. Так, вартість депозитів в національній валюті загалом зменшилась на 3,8%, в іноземній валюті – на 5,2 відсотка.

Вартість депозитів в національній валюті є вищою вартості депозитів в іноземній валюті. Найвища ставка по короткострокових депозитах в національній валюті припадає на 2012 р. і становить 15,0%, по довгострокових депозитах – на 2011 р. і становить 21,4 відсотка. Найвища ставка по короткострокових депозитах в іноземній валюті припадає на 2015 р. і становить 8,4%, по довгострокових депозитах – на 2014 р. і становить 9,6 відсотка.

Проведений аналіз свідчить, що у розвитку депозитів за останні десять років простежуються як кількісні, так і якісні тенденції, які показують окремі сторони депозитної політики банківських закладів. Нині спостерігається ситуація, коли сума депозитів зростає за секторами економіки, у розрізі видів валют та строків погашення, а вартість за їх користування зменшується.

За свідченнями Національного банку України, привабливіші процентні ставки за гривневими депозитами у порівнянні з валютними депозитами сприяли збільшенню коштів у вклади в національній валюті. Карантинні обмеження зумовили тренд часткового перерахування коштів населення зі строкових депозитів на карткові та ощадні рахунки. Громадяни через невизначеність подальшого розвитку подій прагнули мати вільні гроші на випадок непередбачуваних витрат. Як наслідок, частка гривневих коштів на вимогу за рік зросла [9].

Узагальнюючи проведені дослідження, практику діяльності банків, думки вчених, можемо визначити основні проблеми ринку депозитних операцій України.

Так, Я. В. Колеснік та І. С. Землякова визначають наступні: відсутність загальної узгодженої політики монетарного, фінансового та фіскального секторів економіки; низький рівень приросту ВВП, що не досягнув кризового рівня; падіння рівня життя населення та скорочення обсягів виручки від реалізації підприємств реального сектору економіки; високі інфляційні очікування суб'єктів господарювання; неефективність управління фінансовими ресурсами на рівні депозитних корпорацій, як то спрямованість надлишкових ресурсів у державні цінні папери, скорочення кількості довгострокових кредитних операцій, їхня висока вартість та інші [10].

Ю. П.Макаренко, В. В. Хацько до проблем залучення коштів від клієнтів на депозитні рахунки відносять: низькі відсоткові ставки при вкладенні коштів на депозит до запитання та вклади в іноземній валюті, агресивна політика багатьох банків щодо підключення накопичувальних послуг типу «скарбничка», пролонгації депозитних договорів і

наявність певних труднощів із поверненням суми вкладу навіть після закінчення строку договору, суворі умови і штрафи у разі дострокового розірвання депозитного договору [11].

Вважаємо, що розв'язання зазначених проблем можливе в разі реформ вітчизняного фінансового сектору економіки та посилення вимог Національного банку України до складу та структури ресурсів банку, що, своєю чергою, потребуватиме вдосконалення механізму руху їх ресурсів.

Основні напрями поліпшення ефективності депозитної політики банків, що передбачає запровадження та розширення інноваційних банківських послуг, на наш погляд, ґрунтовно характеризують К. Л. Ларіонова, Т. В. Донченко:

а) відновлення довіри вкладників до банків: посилення захисту депозитних коштів фізичних та юридичних осіб, через удосконалення та посилення жорсткості у питаннях законодавчого та нормативно-правового регулювання; вдосконалення з боку ФГВФО правового регулювання захисту депозитних коштів фізичних, а також юридичних осіб; формування бездоганної ділової репутації банку; забезпечення фінансової стійкості та надійності банку; систематичний моніторинг потреб, інтересів і запитів вкладників – юридичних та фізичних осіб; підвищення рівня сервісу обслуговування клієнтів, надання найзручніших форм депозитного обслуговування;

б) модернізація депозитної політики на засадах сучасних запитів: постійний аналіз ринку депозитних ресурсів та адаптації до умов його функціонування; формування банками адекватних сучасним тенденціям розвитку банківського сектору процентних ставок за депозитними залученнями, утримання коштів клієнтів на депозитних рахунках при співрозмірних витратах на залучення грошових ресурсів та їх подальшого інвестування в реальну економіку; підвищення комунікабельності та кваліфікованості банківських працівників; оптимізація спектру депозитних послуг шляхом широкого використання інноваційних інструментів залучення вкладів (мультивалютних, індексованих, гібридних, умовних, спеціальних накопичувальних та структурованих); поєднання традиційного обслуговування клієнтів з сучасними інноваційними системами та продуктами; врахування інтересів певного сегмента споживачів, на який орієнтується банківська установа;

в) підвищення зацікавленості у розміщенні коштів на вкладних рахунках: комплексне обслуговування клієнтів шляхом надання додаткових видів послуг закладами; втілення у систему відкриття та обслуговування депозитних рахунків принципів простоти, надійності, доступності та лояльності; застосування банками фінансових та нефінансових методів маркетингової політики для підвищення мотивації клієнтів – фізичних і юридичних осіб у розміщенні своїх заощаджень на депозитні рахунки

банку; зміна підходу до якості обслуговування клієнтів через запровадження та оновлення сучасних нових інформаційних технологій у банківській сфері, а також підвищення кваліфікації працівників банку [12].

Висновки. Проведене дослідження свідчить, що у розвитку депозитів за останні десять років простежуються різні тенденції, які відображують окремі сторони депозитної політики банків. Нині спостерігається ситуація, коли сума депозитів зростає за секторами економіки, у розрізі видів валют та строків погашення, а вартість за їх користування зменшується.

Узагальнюючи практику діяльності банків та думки вчених, можна визначити основні проблеми ринку депозитних операцій України. Це – відсутність узгодженої політики монетарного, фінансового та фіскального секторів економіки; погіршення рівня життя населення та зменшення виручки від реалізації суб'єктів, що господарюють; неефективність

управління фінансовими ресурсами банків; низькі ставки при вкладенні коштів на депозит; пролонгації депозитних угод і наявність різного роду труднощів із поверненням суми депозиту навіть після закінчення терміну договору; строгі умови та штрафи при достроковому припиненні дії депозитного договору.

Вважаємо, що розв'язання зазначених проблем можливе в разі реформ вітчизняного фінансового сектору економіки та посилення вимог Національного банку України до складу та структури ресурсів банку, що, своєю чергою, потребуватиме вдосконалення механізму руху їх ресурсів. Основні напрями поліпшення депозитної політики банків передбачають перш за все запровадження та розширення інноваційних банківських послуг, а також віднову довіри вкладників до банків; модернізацію депозитної політики на засадах сучасних запитів; підвищення зацікавленості у розміщенні коштів на вкладних рахунках

Література:

1. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 року № 2121-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення : 26.07.2021).
2. Цивільний кодекс України : закон України від 16.01.2003 № 435-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення : 26.07.2021).
3. Про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами : Постанова Правління Національного банку України від 03.12. 2003 р. № 516. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03#Text> (дата звернення: 27.07.2021).
4. Колодяжна Т. В., Бакуменко Т. О. Економічна сутність та класифікація депозитних операцій комерційних банків. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 22. С. 802-805.
5. Герасимович А. М., Алексеєнко М. Д., Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності : підручн. К. : КНЕУ, 2004. 599 с.
6. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. К. : КНЕУ, 2003. 347 с.
7. Національний банк України : офіційна сторінка. Грошово-кредитна статистика. URL : <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial#1ms> (дата звернення: 28.07.2021).
8. Національний банк України : офіційна сторінка. Огляд банківського сектору. URL : <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-lyuty-2021-roku> (дата звернення: 28.07.2021).
9. FinPost : офіційна сторінка. Обсяги банківських депозитів зросли, а їхня вартість зменшилась. URL : <http://finpost.com.ua/news/20465http://finpost.com.ua/news/20465> (дата звернення: 30.07.2021).
10. Колеснік Я. В., Землякова І. С. Сучасний стан та перспективи розвитку пасивних операцій банківського сектору економіки України. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 34. С. 150-153.
11. Макаренко Ю. П., Хацько В. В. Оцінка управління депозитним портфелем комерційного банку на прикладі АТ «ОТП банк». *Інвестиції : практика та досвід*. 2021. № 1. С. 39–45. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.1.39
12. Ларіонова К. Л., Донченко Т. В. Аналіз та тенденції розвитку депозитного ринку України. *Вісник Хмельницького національного університету*. Економічні науки. 2019. №2. С. 159-167. DOI: 10.31891/2307-5740-2019-268-2-159-167
13. Мулик Т. О., Материнська О. А., Пльонсак О. Л. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 288 с.
14. Aleskerova Y., Mulyk T., Fedoryshyna L. Improving credit protection analysis methods reports of main agricultural enterprises. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol. 4, № 2. P. 1-7. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-2-1-7>.
15. Gutsalenko L., Wasilewski M., Mulyk T., Marchuk U., Mulyk Ya. Accounting control of capital investment management : realities of Ukraine and Poland. *Economic annals – XXI*. 2018. № 170(3-4). P. 79-84. DOI: <https://doi.org/10.21003/ea.V170-14>.

References:

1. On banks and banking activities (2000) : Law of Ukraine of December 7, 2000 № 2121-III. Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> [in Ukrainian].
2. Civil Code of Ukraine (2003) : Law of Ukraine of January 16, 2003 № 435-IV Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian].

3. On the procedure for carrying out deposit (deposit) operations with legal entities and individuals by banks of Ukraine (2003) : Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine of 03.12. 2003 № 516. Retrieved from : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03#Text> [in Ukrainian].
4. Kolodyazhna, T. V. & Bakumenko, T. O. (2018). Economic essence and classification of deposit operations of commercial banks. *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*. 22. 802-805 [in Ukrainian].
5. Gerasimovych, A. M., Alekseenko, M. D. & Parasiy-Vergunenکو, I. M. (2004). Analysis of banking : textbook. pidruchn. K. : KNEU. 599 [in Ukrainian].
6. Parasiy-Vergunenکو, I. M. (2003). Analysis of banking : teaching method. way. for self. studied dist. . K. : KNEU. 347 [in Ukrainian].
7. National Bank of Ukraine : official page. Monetary statistics. Retrieved from : <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial#1ms> [in Ukrainian].
8. National Bank of Ukraine : official page. Overview of the banking sector. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektori-lyutiy-2021-roku> [in Ukrainian].
9. FinPost: official page. Bank deposits increased and their value decreased. Retrieved from : <http://finpost.com.ua/news/20465><http://finpost.com.ua/news/20465> [in Ukrainian].
10. Kolesnik, Ya. V. & Zemlyakova, I. S. (2018). The current state and prospects of development of passive operations of the banking sector of the economy of Ukraine. *Prychornomors'ki ekonomichni studiyi*. 34. 150-153 [in Ukrainian].
11. Makarenko, Yu. P. & Khatsko, V. V. (2021). Estimation of deposit portfolio management of a commercial bank on the example of JSC «OTP Bank». *Investytsiyi : praktyka ta dosvid*. 1. 39-45. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.1.39 [in Ukrainian].
12. Larionova, K. L. & Donchenko, T. V. (2019). Analysis and trends in the deposit market of Ukraine. *Ekonomichni nauky*. 2. 159-167. DOI: 10.31891/2307-5740-2019-268-2-159-167 [in Ukrainian].
13. Mulyk, T. O., Materinskaya, O. A. & Plonsak, O. L. (2017). Analysis of economic activity : textbook. way : navch. posib. Kyiv : Tsentr uchbovoyi literatury/. 288 [in Ukrainian].
14. Aleskerova, Y., Mulyk, T. & Fedoryshyna, L. (2018). Improving credit protection analysis methods reports of main agricultural enterprises. *Baltic Journal of Economic Studies*. 4. 2. 1-7. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-2-1-7> [in English].
15. Gutsalenko L., Wasilewski M., Mulyk T., Marchuk U., Mulyk Ya. (2018). Accounting control of capital investment management: realities of Ukraine and Poland. *Economic annals - XXI*. 170(3-4). 79-84. DOI: <https://doi.org/10.21003/ea.V170-14> [in English].

